

AGRISTRUCTURE LIFE

Alžběta Procházková, WWF Česko,
Jana Moravcová, Beleco

Pozemkové úpravy a politika krajiny - Zkušenosti z neziskového sektoru

beleco

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

Centrum pro otázky
životního prostředí
Univerzita Karlova

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

beleco

partnerství
nadace

Vše pro půdu
Řešení pro krajinu

KRAJINO
HLED

Člověk
v tísni

AGRISTRUCTURE **LIFE**

Pozemkové úpravy mají potenciál přispět k ekologické stabilitě krajiny, zadržování vody, ochraně půdního fondu a prevenci povodní. V ideálním případě by měly být nástrojem pro obnovu venkova a podporu udržitelného hospodaření.

Foto: Vít Lukáš

AGRISTRUCTURE **LIFE**

Obce a adaptace

Poznatky z projektu LIFE
WILL

- ✓ Obce mají o adaptační opatření v krajině zájem
- ✓ S rostoucími projevy klimatické změny musí řešit škody na majetku, sucho, dopady eroze
- ✓ KoPÚ jsou vhodným nástrojem pro adaptační opatření
- ✓ Přesto se stále realizuje málo opatření a to i tehdy, kdy má obec hotový návrh KoPÚ a opatření jsou majetkově a katastrálně připravená

Proč?

Co s tím?

- Obcím zásadně chybí kapacita pro realizaci projektů – manažerská i odborná
- Obce potřebují pomoc, vysvětlit a provést procesem KoPÚ – tuto roli může plnit i SPÚ během přípravy KoPÚ
- Každá obec je na tom jinak (v jiné fázi procesu), proto nefungují obecné rady, ale jen poradenství na míru.
- Obzvlášť důležité je, aby obce měly k dispozici odborníky z různých oblastí (projektanty, zemědělské poradce, biology/ekology), kteří jim poradí nestranně a nikoli pouze s vizí dotačních peněz
- Tuto roli mohou plnit nevládní organizace v rámci svých grantových projektů, ale bylo by vhodné, aby v konzultační roli fungoval i stát, ale flexibilně

AGRISTRUCTURE **LIFE**

Občanský aktivismus

- Často nejefektivnější, i když pololegální řešení

AGRISTRUCTURE **LIFE**

Co potřebujeme pro pružnější adaptaci krajiny?

- Umožnit a usnadnit adaptaci krajiny z iniciativy občanů, hospodářů, obcí.
- Umožnit revitalizace na pozemcích SPÚ bez odkupu pozemků
- Umožnit zahrnout do pozemkových úprav i soukromé pozemky (například u protierozní ochrany)
- Poskytnout obcím i jednotlivcům poradenství pro všechny stupně procesu.
- Zjednodušit a urychlit povolovací procesy (souhlasy OOP, stavební povolení, vynětí ze ZPF...) a odstranit zbytečné podmínky
- Umožnit revizi již hotových KoPÚ
- Umožnit participativní postupy, včetně možnosti dobrovolnického zapojení do realizací na různých úrovních
- Flexibilně reagovat na změny v krajině

The New York Times

Czech Dam Project Was Stalled by Bureaucracy. Beavers Built Their Own.

Projekt přehrady, navržený v roce 2018 a založený v bývalém vojenském prostoru v Brdech, byl zpožděn kvůli jednáním o pozemcích. Místní bobři postavili několik hrází, čímž vládě ušetřili více než jeden milion eur.

[These eager beavers saved the Czech government \\$1.2 million | National Geographic](#)

Foto: Petra Pospíšilová

AGRISTRUCTURE **LIFE**

LIFE Agristructure -

Zelená agristruktura pro adaptaci zemědělské krajiny

Agristructure LIFE

- Zvýšit odolnost farem vůči dopadům klimatických změn
 - Protierozní ochrana
 - Vodní bilance farmy
 - Propojenost (biodiverzita)
- Vytvořit a otestovat sadu návrhů agristrukturních prvků v prostoru konkrétních farem
- Zhodnotit dopad jejich případné realizace na ekonomiku farem
- Identifikovat bariéry, které realizaci brání
- Ovlivnit rozhodovací proces o podobě stávající i budoucí SZP a související legislativy

AGRISTRUCTURE **LIFE**

LIFE Agristructure

Adaptační plány pro 10 farem

Pilotní realizace na 5 farmách

Ekonomické vyhodnocení opatření

KoPÚ v projektu

Návrh pozemkové úpravy (dle Geoportál SPÚ): byly navrženy dvě souběžné zpevněné cesty podél zahloubeného vodního toku. Není jasné, co k tomu projektanta vedlo. Ani zdejší zemědělec nepotřebuje k přístupu na pozemky toto řešení. Vyhrazené území by stačilo na revitalizaci přítomného toku.

AGRISTRUCTURE **LIFE**

OTÁZKA

Je možné otevřít již ukončené KoPÚ a změnit plány, které nadále neodpovídají potřebám krajiny a často ani stakeholderů, kteří v území žijí a hospodaří?

Tůň v Otovicích, Krajinohled z.s., 2024

Jak zefektivnit KoPÚ, aby se staly pružným nástrojem pro adaptaci krajiny na dopady klimatických změn?

Bagrování tůní v Otovicích, Krajinohled z.s., 2024

AGRISTRUCTURE LIFE

Pomůže Politika krajiny?

A.2.3. *Racionalizace vlastnických vztahů zlepšením podmínek pro pozemkové úpravy a zvýšením podílu skutečně realizovaných opatření navržených v pozemkových úpravách*

- [290] Pozemkové úpravy mohou být efektivním nástrojem řešení fragmentace vlastnických vztahů, která dnes ztěžuje postavení vlastníků půdy směrem k jejím uživatelům a komplikuje majetkoprávní přípravu investic v krajině. Aby mohly být využívány v rozsahu odpovídajícím veřejnému zájmu, je nezbytné zajistit dostatek dostupné státní půdy vhodné pro směnu, a také dostatečné finanční prostředky na zpracování návrhů pozemkových úprav i realizaci společných zařízení, zejména těch se zaměřením na ekologické funkce krajiny. Pro efektivní fungování pozemkových úprav bude zajištěna cílená medializace a informovanost zejména v oblastech, kde tyto úpravy dosud neproběhly. Důraz bude kladen též na zjednodušení provádění pozemkových úprav, zejména ve smyslu odstranění byrokratické zátěže a využití digitalizace státní správy.
- [291] Zároveň bude umožněna revize již ukončených pozemkových úprav s ohledem na nové požadavky krajiny a probíhající změnu klimatu. Bude zajištěna vzájemná koordinace pozemkových úprav a realizací navržených opatření napříč státní správou, podniky a dalšími důležitými aktéry v krajině. Realizace společných zařízení bude mít mezíresortní podporu, která přispěje k větší motivaci dalších subjektů mimo SPÚ podílet se na opatřeních v krajině. Zároveň bude kladen důraz na rozvoj odborných kompetencí projektantů i pracovníků pozemkových úřadů. Současně je třeba se zabývat provázaností s dalšími nástroji krajinného plánování, jež umožní zefektivnit připravenost území na pozemkové úpravy, stejně jako s dotačními programy, optimalizací daňové zátěže a ochranou jednotlivých druhů pozemků. Zásadní je pak zvrátit trend, kdy očekávání obcí ohledně realizací po pozemkových úpravách jsou nejrůznější v rozporu s podporou pestré a odolné krajiny. V souvislosti s realizacemi opatření v krajině je pak třeba se zabývat nastavením norem, které nejrůznější upřednostňují technická řešení před přírodě blízkými. Musí být přednostně zajištěna realizace dostatečného počtu opatření, která přispívají k ochraně a odolnosti krajiny, jako jsou ekologická nebo protierozní opatření. Důležité také je zaměřit se na prioritní tvorbu ekologických a protierozních společných zařízení, kde komplexní pozemkové úpravy proběhly.

Děkuji za pozornost

<https://beleco.cz/agristructure-life>

Alžběta Procházková, WWF Česko

e-mail: aprochazkova@wwfcz.org

Jana Moravcová, Beleco

e-mail: jana.moravcova@beleco.cz

AGRISTRUCTURE **LIFE**

beleco

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

Centrum pro otázky
životního prostředí
Univerzita Karlova

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí